

The Deeds of Pope Innocent III (preveo i uvod napisao James M. Powell),

Washington, D.C.: The Catholic University
of America Press, 2007. pp. xlv, 286 str.

Pontifikat Inocenta III. (1198. – 1216.) predstavlja jedan od najzanimljivijih perioda srednjovjekovne povijesti Crkve. Tih osamnaest godina bilo je obilježeno mnoštvom događaja, od Četvrtog križarskog rata, osnutka novih vjerskih redova, borbi protiv heretika u južnoj Francuskoj i Italiji do Četvrtog lateranskog koncila. Historiografija je uvijek davala važnost Inocentu III., a među povjesničarima koji se bave radom na tu temu, ime Jamesa M. Powella se svakako se ističe. Powell je tako odlučio na engleski jezik prevesti djelo *Gesta Innocentii III*, rad suvremenika, samog pape Inocenta III.

Djelo je vjerojatno sastavljeno u periodu od 1204. do 1209. godine, po uzoru na klasična djela, a posebice *Liber Pontificalis*. Autor je u djelo uključio mnoštvo pisama Inocenta III., neka od kojih nisu sačuvana u registrima te je cjelokupno djelo ukomponirao svojim uvodnim komentarima za 150 glava teksta. Identitet autora nije poznat. Naime, tijekom teksta on nikad ne izdaje svoje ime, ali Powell pretpostavlja da je to možda bio Petar Beneventanski, sastavljač *Compilatio tertia* i kardinal od 1212. godine. Svoju teoriju temelji na osjećaju autorova osobnog poznanstva s papom, upućenosti u pravo te posebno poznavanje prilika u Kraljevstvu Sicilije. Kao mogući autori još se spominju kardinali Oktavijan i Ivan, obojica papini rođaci.

Najraniji sačuvani prijepis izvora je rukopis (Vat. Lat. 12111) iz 14. stoljeća, koji uz doktorsku disertaciju Davida Gress-Wrighta iz 1981. godine, ediciju *Patrologia Latina* J. P. Migne a i austrijska kritička izdanja Inocentovih registara, predstavlja izvore korištene tijekom prijevoda. Djelo se sastoji od 150 glava, a prevoditelj je djelo dodatno podijelio na deset cjelina kojima obuhvaća više glava, radi lakšeg snalaženja.

Sadržaj sveska usredotočen je na osobu i djela pape Inocenta III. Autor je pokušao obuhvatiti odrednice koje su ga dovele do mjesta vrhovnog svećenika Rimske Crkve 1198. godine, nastavljajući s pregledom sukoba sa Sicilskim kraljevstvom, duhovnom reformom

visokog klera te nastojanjima da se ostvari križarski rat. Zanimljivo je i uključivanje odnosa s Aragonskim Kraljevstvom, a istodobno izostavljanje sukoba unutar Svetog Rimskog Carstva. Zaključni sadržaji bave se problemima hereze u Italiji i obnovom crkvenih građevina, a izostaje nastanak novih vjerskih redova.

U uvodu (pp. xi-xlv) Jamesa M. Powella ukratko je objašnjen način rada na ovom prijevodu te se donosi jedan historiografski pregled događaja sadržanih u izvoru. Prevoditelj nakon iznosi neke zanimljive dodatke, poput biografije Inocenta III. autora Martina Tropaua (str. 269.-270.), popisa promjena u odnosu na tekst Davida Gressa-Wrighta (str. 271.-272.) te kratkog teksta Brende Bolton, *Terracina* (str. 273.-274.) u kojem se prikazuje razvoj svojevrzne borbe za nezavisnost komune te uloga papinstva u jednom mjestu u Italiji u vrijeme Inocenta III. U konačnici dolazi kratka bibliografija (str. 275.-279.) te indeks većine imena i pojmova (str. 281.-286).

The Deeds of Pope Innocent III nije kritičko izdanje izvora iz 13. stoljeća, već način približavanja jednog specifičnog izvora široj publici od one koja je upućena u latinski jezik. Nakon što je prvi put izdano 2004. godine, Američko je katoličko sveučilište 2007. godine odlučilo izdati meko ukoričeno izdanje, jedno u nizu vezanih uz papu Inocenta III. *Gesta Innocentii III* je izvor koji treba promatrati iz perspektive vremena u kojem nastaje i iz perspektive onoga kome je namijenjen. Neki su povjesničari pridavali veliku važnost propagandnoj kvaliteti djela, ali s obzirom na to da je ono zamišljeno za upotrebu unutar kurije, prevoditelj napominje da ga treba promatrati u sklopu papinske tradicije. Neka zanimljiva pitanja javljaju se uz izbor pisama i tema u djelu, no javlja se i pitanje zašto djelo nije obuhvatilo cjelokupan pontifikat Inocenta III. Sastavljač je tako izbjegao teme poput izbora cara između Filipa Švapskog i Otona IV., ali i papina pastoralnog rada, vjerskih redova i grupa poput trinitarijanskog reda i humilijata te generalnog odnosa crkve i države (osim dekretala „*Solitae*“). Gress-Wright je moguće rješenje oko izostavljanja teme izbora cara pronašao u autorovom poznavanju zbirke pisama *Regestum super Negotio Romani Imperii* koja se bave tom temom. Powell smatra da je moguće da je odabir posljedica autorove želje da iz vlastite perspektive predstavi sliku Inocenta III. i njegova pontifikata na jedan koherentan način.

Ono što se može doimati kao nesretna okolnost jeste da *Gesta Innocentii III* obuhvaća samo period do 1209. godine. Naime, Inocentov pontifikat u njegovih su posljednjih osam godina obilježila daljnja nastojanja u reformi Crkve, Četvrti lateranski koncil i pokretanje novog križarskog rata. Ovaj prijevod može poslužiti u većini istraživanja pontifikata Inocenta III., ali i drugim srednjovjekovnim temama, poput stanja u gradu Rimu i Italiji na prijelazu iz 12. u 13. stoljeće, razvoja komunalnih vlasti, obiteljskih odnosa kraljevskih

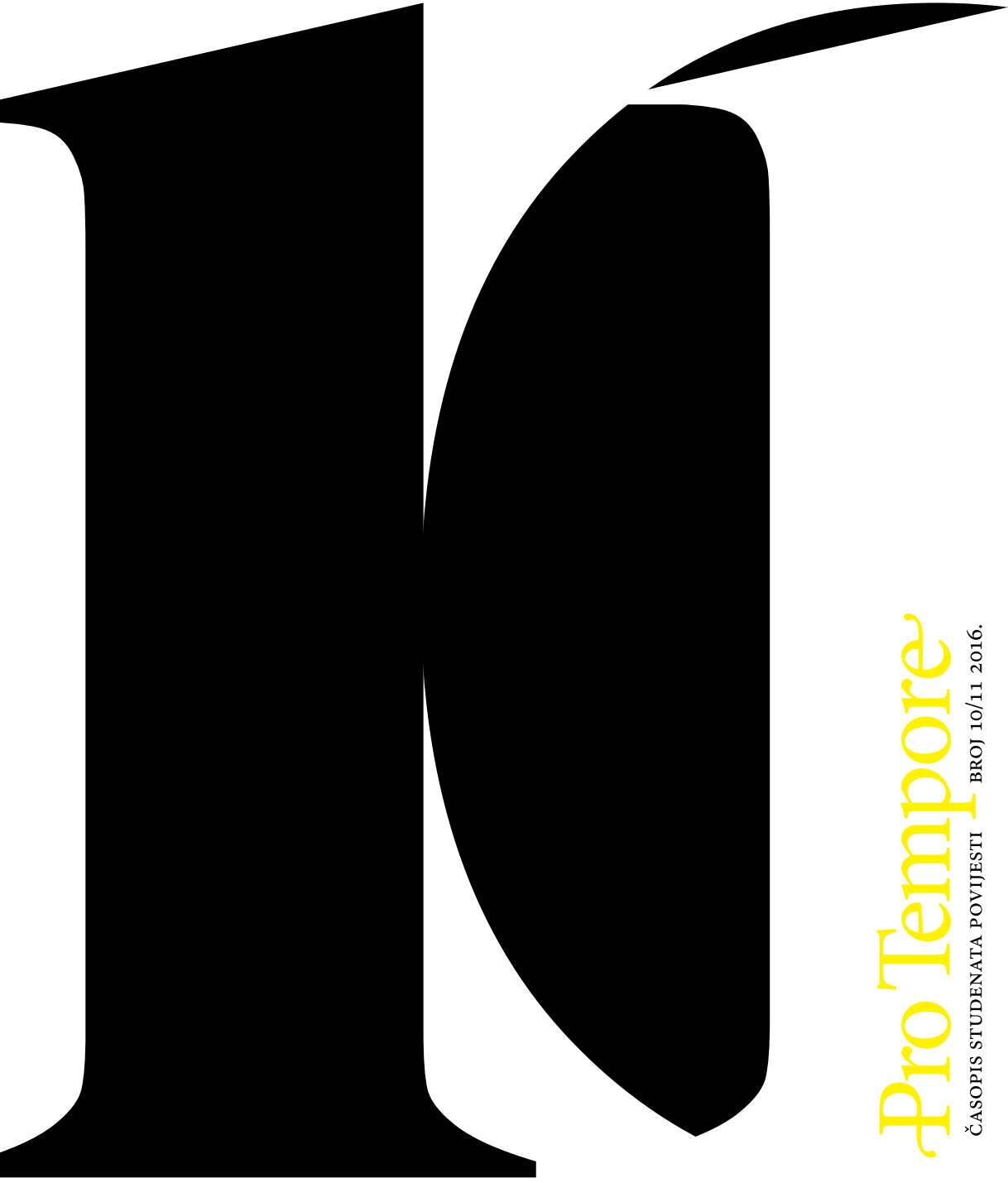
obitelji. Zbog svega navedenog, prijevod *The Deeds of Pope Innocent III* predstavlja jedan od nezaobilaznih radova medievističkih istraživanja i poticaj budućim istraživačima sličnih tema.

— **Igor Razum** [povijest]

AZ GRIŠNI DIAK
BRANKO
PRIDIVKOM FUČIĆ,
 Radovi međunarodnog
 znanstvenog skupa
 o životu i djelu
 akademika Branka
 Fučića (1920.-1999.),
 priredio: Tomislav Galović,
 Malinska-Rijeka-Zagreb, 2011., 841 str.

Godine 2009., u razdoblju od 30. siječnja do 1. veljače, u Malinskoj je održan međunarodni znanstveni skup povodom desete obljetnice smrti hrvatskog povjesničara umjetnosti i srednjovjekovnog arheologa Branka Fučića (1920.-1999.). Skup je organiziran pod pokroviteljstvom Općine Malinska-Dubašnica, u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, Institutom za povijest umjetnosti, Staroslavenskim institutom, Katoličkim bogoslovnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu te Sveučilišnom knjižnicom u Rijeci. Svrha je skupa bila prikazati život i znanstveni opus jednog od najznačajnijih istraživača glagoljaške kulture na hrvatskom području. U ovoj će se recenziji ukratko prikazati zbornik radova spomenutog skupa.

Branko Fučić, istaknuti hrvatski istraživač Istre, kvarnerskog primorja i dalmatinskih otoka, rođen je u selu Bogovići (Dubašnica) na otoku Krku 8. rujna 1920. godine. Zbog posla Fučićeva oca

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI - BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10–11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrastić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com